

Kako je z incidenco raka v Sloveniji?

Ob izidu 36. poročila Registra raka

Vera Pompe-Kirn

Sredi marca je izšlo redno letno poročilo Registra raka za Slovenijo s podatki o incidenci raka v Sloveniji v letu 1994. Tako smo se v Registru skoraj že približali priporočenemu minimalnemu dveletnemu zamiku objave podatkov o incidenci raka. Tak zamik je namreč potreben, da je zajetje podatkov čimbolj popolno in natančno.

Incidenca rakavih bolezni v Sloveniji še vedno narašča. Za leto 1994 je bilo prijavljenih 7155 novih primerov raka, 3625 pri moških in 3530 pri ženskah. Tveganje zbolevanja za eno izmed rakavih bolezni do 75. leta starosti je po teh podatkih za moške 36%, za ženske pa skoraj 25%, kar pomeni, da bo najmanj vsak tretji moški in skoraj vsaka četrta ženska v Sloveniji do svojega 75. leta starosti zbolela za rakom.

Tri standardne slike nas opozarjajo na najbolj pogostne rakave bolezni v Sloveniji in prikazujejo njihove trende. S slike 1 je tako razvidno, da se je leta 1994 med najbolj pogostne rake vrnil tudi maligni melanom kože. Registrirali so že 95 primerov te bolezni pri moških in 100 primerov pri ženskah. Po večletnem obdobju ustaljenosti je že drugo leto v porastu tudi nemelanomski kožni rak. Leta 1994 ga je bilo že 323 primerov pri moških in 433 pri ženskah.

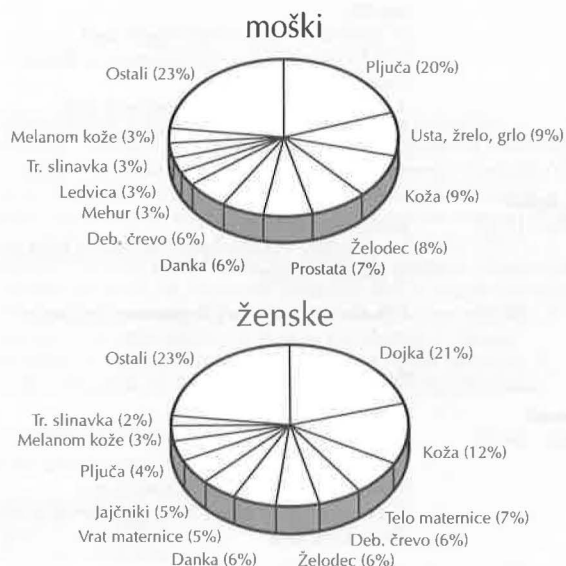
Z drugimi slikami so uredniki ponovno opozorili na problem raka dojk in sarkomov mehkih tkiv. Prvega so prikazali zato, ker je iz leta v leto večji, zadnjič pa je bil predstavljen v poročilu za leto 1989. Več kot 700 novih bolnic se letno zdravi po vseh bolnišnicah Slovenije. V prid kakovosti in dolžine preživetja bolnic je zato potrebno oblikovati in spoštovati dogovorjeno doktrino optimalnega zdravljenja za vse. Na drugi problem (zadnjič je bil predstavljen v poročilu za leto 1992) so ponovno opozorili zato, ker je bolnikov s sarkomi mehkih tkiv malo, letno manj kot 70. Tako je v prid kakovosti in dolžine njihovega preživetja smiselno, da se zdravijo v eni ustanovi, v kateri so na voljo za diagnostiko in zdravljenje teh rakov posebej usposobljeni zdravniki.

Raku materničnega vratu je bilo posvečeno več pozornosti že v poročilu za leto 1993, ki je izšlo junija 1996. Končno je namreč v pripravi nacionalni program za sistematično zgodnje odkrivanje predinvasivnih in zgodnjih invazivnih oblik te bolezni. Podatki v poročilu za leto 1994 nas ponovno opozarjajo, da je bila taka odločitev nujna. Incidenca raka materničnega vratu se je namreč po desetih letih spet dvignila na 18/100.000 žensk, in to še vedno predvsem na račun mlajših žensk, starih 30 do 39 let.

Incidenca pljučnega raka pri ženskah že skoraj presega incidenco raka jajčnikov. Še vedno strmo narašča incidenco raka širokega črevesa pri obeh spolih. Incidenca želodčnega raka je ustaljena pri moških že 10, pri ženskah pa že 6 let.

Zanimivi sta še razporednici 10 in 11. V 10. razporednici izvemo, da je bilo 53% bolnikov z rakom v času dveh let po diagnozi prej ali slej napoteni na Onkološki inštitut v Ljubljani, v 11. pa, da je bila še vedno le pri 40% bolnic z rakom dojk bolezen ugotovljena kot omejena. Še slabše stanje je pri bolnikih z rakom žrela, kjer je bila ugotovljena omejena bolezen le pri 7-9% bolnikov.

Podatkov je še veliko. Verjetno boste poročilo odprli takrat, ko jih boste potrebovali. Zato je dobro vedeti, da smo

Slika 1. Najpogostejše lokacije raka po spolu - Slovenija 1994

poročilo poslali vsem ustanovam, ki so po še vedno veljavnem zakonskem določilu dolžne prijavljati rakave bolezni: vsem oddelkom vseh slovenskih bolnišnic in vsem klinikam Kliničnega centra, pa tudi vsem sedežem zdravstvenih domov in še patronažni službi posebej. Leto nam je namreč dolga leta pomagala pri zbiranju podatkov za umrle, ki niso bili po redni poti prijavljeni Registru. Poročilo so prejeli tudi Ministrstvo za zdravstvo, Inštitut za varovanje zdravja in vsi regijski zavodi za zdravstveno varstvo, pa tudi okoli 150 zdravnikov, ki jih gibanje raka v Sloveniji še posebej zanima.

Zaradi naraščanja bremena raka je tistih, ki podatke potrebujejo, vse več. Register jim jih je vedno pripravljen posredovati. Zbirajo se namreč zato, da jih čimveč uporabljamo.